Stockholms stad

**Exploateringskontoret**
**Stadsbyggnadskontoret**
**Trafikkontoret**
**Miljöförvaltningen**
**Östermalms stadsdelsförvaltning**
**Stockholms Hamn AB**
**Stockholm Vatten AB**
**Stockholm Avfall AB**



Tjänsteutlåtande
Dnr E2020-01507
Dnr 2020-05625
Dnr T2020-01704
Dnr 2020-5940
Dnr ÖST 2020/284
Dnr 2020-00416/1.1.8
Dnr 20MB1514
Dnr 20AV174

**Handläggare**
**Exploateringskontoret**
Christina Salmhofer
Telefon: 08-508 264 49

**Trafikkontoret**
Jenny Simonsson
Telefon: 08-508 262 71

**Östermalms stadsdelsförvaltning**
Linnea Lundbäck
Telefon: 08-508 10 063

**Stockholm Vatten och Avfall**
Erik Karlsson
Telefon: 08-522 122 13
Jonas Dahllöf
Telefon: 08-522 135 61

**Handläggare**
**Stadsbyggnadskontoret**
Stefan Modig
Telefon: 08-508 273 63

**Miljöförvaltningen**
Ulrika Kvartoft Kruså
Telefon: 08-508 289 35

**Stockholms Hamn AB**
Charlotta Solerud
Telefon: 08-6702707

**Till**
Exploateringsnämnden
2020-11-12

Stadsbyggnadsnämnden
2020-11-12

Trafiknämnden
2020-11-12

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2020-11-17

Östermalms stadsdelsnämnd
2020-11-17

Styrelse för Stockholm Vatten AB
2020-11-24

Styrelse för Stockholm Avfall AB
2020-11-24

Styrelse för Stockholms Hamn AB
2020-11-04

# Revidering av Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden

## Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär gemensamt med övriga nämnder och styrelser att kommunfullmäktige ger exploateringsnämnden, genom exploateringskontoret, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

2. Stadsbyggnadsnämnden godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär gemensamt med övriga

**Exploateringskontoret**
Stora Projekt

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26449
Växel 08-508 272 00
Christina.salmhofer@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

nämnder och styrelser att kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden, genom stadsbyggnadskontoret, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

3. Trafiknämnden godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär gemensamt med övriga nämnder och styrelser att kommunfullmäktige ger trafiknämnden, genom trafikkontoret, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär gemensamt med övriga nämnder och styrelser att kommunfullmäktige ger miljö- och hälsoskyddsnämnden, genom miljöförvaltningen, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

5. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär gemensamt med övriga nämnder och styrelser att kommunfullmäktige ger stadsdelsnämnden, genom Östermalms stadsdelsförvaltning, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden .

6. Stockholms Hamn AB:s styrelse föreslås:

- att för egen del godkänna redovisningen och förslag till Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden
- att uppdra åt verkställande direktören att vidta erforderliga åtgärder för att implementera programmet.

7. Stockholm Vatten AB:s styrelse föreslås:

- att för egen del godkänna redovisningen och förslag till Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden
- att uppdra åt verkställande direktören att vidta erforderliga åtgärder för att implementera programmet.

8. Stockholm Avfall AB:s styrelse föreslås:

- att för egen del godkänna redovisningen och förslag till Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden
- att uppdra åt verkställande direktören att vidta erforderliga åtgärder för att implementera programmet.

Johan Castwall
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

Anette Scheibe Lorentzi
Förvaltningschef
Stadsbyggnadskontoret

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Gunilla Glantz
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Jessica Alfredsson
T.f. stadsdelsdirektör
Östermalms stadsdelsförvaltning

Thomas Andersson
VD
Stockholms Hamn AB

Mårten Frumerie
VD
Stockholm Vatten AB
Stockholm Avfall AB

## Sammanfattning

Exploateringskontoret har i samarbete med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, trafikkontoret, Östermalms stadsdelsförvaltning, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall tagit fram ett förslag till revidering av Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden, bilaga 1.

Programmet väver samman traditionella stadsbyggnadsfrågor och framåtsyftande hållbarhetsambitioner och skapar en bred grund för Norra Djurgårdsstaden att förbli ett föredöme för hållbar stadsutveckling. Kommunfullmäktige beslutade 2008 att Norra Djurgårdsstaden ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för hållbar stadsutveckling och 2010 antogs ett program innehållande vision och mål för stadsutvecklingen i Norra Djurgårdsstaden.

Styrdokument behöver regelbundet uppdateras för att reflektera den kontinuerliga kunskapsutveckling som sker. Även uppdateringar/revideringar av Stockholms stads styrdokument behöver fångas upp för att projektet Norra Djurgårdsstaden fortsatt ska vara i framkant.

2016 genomfördes den första revideringen av programmet som antogs 2017 av kommunfullmäktige, bilaga 2. Under hösten 2019 beslutades att återigen inleda arbetet med att revidera programmet för att säkerställa att senaste kunskapsutveckling och forskningsrön, stadens reviderade och framtagna styrdokument samt Agenda 2030:s globala mål fångas upp. Revideringsarbetet har genomförts av förvaltnings- och bolagsöverskridande fokusgrupper och har senare varit föremål för granskning och förankrats med övriga berörda förvaltningar och bolag under maj 2020.

## Bakgrund

Stockholms stads kommunfullmäktige beslutade 2008 att Norra Djurgårdsstaden ska utgöra ett särskilt miljöprofilerat stadsutvecklingsområde. 2010 antogs styrdokumentet ”Övergripande program för miljö och hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden” av kommunfullmäktige. Exploateringskontoret gavs det övergripande ansvaret för genomförandet i nära samarbete med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, trafikkontoret, Östermalms stadsdelsförvaltning, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall.

2016 reviderades programmet och antogs 2017 av kommunfullmäktige under benämningen "Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden".

Under åren som programmet tillämpats har kunskapsutvecklingen på området stadigt gått framåt. Även uppdateringar/revideringar av Stockholms stads styrdokument (vision 2040, Stockholms miljöprogram, klimathandlingsplan, översiktsplanen, m.m.) behöver arbetas in för att Norra Djurgårdsstaden fortsatt ska vara i framkant. På så sätt kan Norra Djurgårdsstaden agera hävstång och testbädd genom att utveckla erfarenheter och kunskap för kommande målformuleringar. De högre ambitionerna återspeglas t ex i hög energiprestanda, lokal produktion av energi, förberedelse för hållbara och elektrifierade transporter och innovationsprojekt. För mer detaljer, se bilaga 3.

Hösten 2019 beslutade styrgruppen för projektet att en revidering av målen skulle göras. Exploateringskontoret påbörjade därför tillsammans med stadsbyggnadskontoret en analys av programmet. Arbetet genomfördes i nära samverkan genom förvaltnings- och bolagsövergripande fokusgrupper från berörda förvaltningar och bolag. Syftet med analysen var att:

- Klargöra om befintliga målformuleringar leder till efterlevnad av visionen.
- Utreda om målen leder till att projektet fortsatt ligger i framkant.
- Se över hur stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål kompletterar varandra.
- Se över mätbarheten av hållbarhetsmål.
- Se över om dokumentets struktur och upplägg fungerar som ett effektivt verktyg för styrning av hållbarhetsarbetet.

Parallellt med detta påbörjade exploateringskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret ett samarbete med representanter från stadens Agenda 2030-grupp för att koppla mot Agenda 2030-målen och beskriva hur stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål hänger ihop och samspelar för att möjliggöra en större utväxling i de insatser som görs. En analys av hur Norra Djurgårdsstaden bidrar till att uppfylla Agenda 2030 framgår i det reviderade programmet.

Jämställdhetsperspektiv integrerats i alla målområden och aktiviteter som främjar jämställdhet såsom jämställdhetsanalyser har tagits fram.

## Processen

Vid en analys av programmet framkom att:

- Visionen var svårkommunicerad.
- Stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål upprepade varandras budskap.
- Stadsbyggnadsprinciper upplevdes för omständliga.
- Hållbarhetsmål upplevdes dels som åtgärder och dels som svåra att följa upp.
- Stadens horisontella perspektiv såsom jämställdhet, jämlikhet, social inkludering och klimatpåverkan behövde tydligare lyftas in.
- Kopplingen till Agenda 2030-målen behövde tydliggöras.

Med stöd av dessa slutsatser genomfördes diskussioner i två workshops där stadens förvaltningar och bolag fick en möjlighet att vidareutveckla och tydliggöra vision, stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål i programmet. Resultatet från dessa workshops användes sedan som utgångspunkt för revideringen.

Berörda förvaltningar och bolag har också haft möjlighet att framföra synpunkter på såväl målnivå som inriktning och upplägg, dels via beredande möten inför behandling i styrgruppen, men även via möten i fokusgrupper och hållbarhetsprofilgruppen. Omvärldsbevakning sker via fokusgrupper. Utöver detta har erfarenheter från redan färdigställda och pågående etapper tagits tillvara i revideringsarbetet genom uppföljning och dialog med byggaktörer.

## Beskrivning av dokumentet

"Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden 2020" är styrande och beskriver stadens vision och mål avseende hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden. Programmet överensstämmer med ursprungliga intentioner och den höga ambitionsnivån inom hållbar stadsutveckling, vilket bland annat innebär att staden genomför och utvärderar en högre andel utvecklingsprojekt i området än i andra stadsutvecklingsprojekt och därmed låter Norra Djurgårdsstaden vara en testbädd för en hållbar stadsutveckling.

Dokumentet består av fyra huvudsakliga kapitel.
Först beskrivs visionen följt av en introduktion till projektet.
Därefter skildras platsens unika kvaliteter och förutsättningar, som är viktiga utgångspunkter att bygga vidare på.
Sedan redogörs för de fem målområden som gäller för all utveckling av området. Varje målområde inleds med en kort

introduktion som översiktligt anger hur målområdet, direkt och indirekt, kopplar till Agenda 2030 och stadens översiktsplan. Målområdena är följande:

- Levande stad: fokuserar på människan genom formandet av en attraktiv och levande stadsmiljö
- Tillgängligt och nära: handlar om den täta och tillgängliga staden som ger underlag för hållbara transportsätt
- Resurshushållning och klimatansvar: i Norra Djurgårdsstaden skapas flexibla och robusta lösningar för att möta en föränderlig framtid
- Låt naturen göra jobbet: beskriver hur ekosystemen kan nyttjas för ett rikt växt- och djurliv och för människors hälsa och välmående
- Engagemang och lärande: i Norra Djurgårdsstaden skapas motivation och förankring på platsen, men även för att sprida kunskap och erfarenheter.

Avslutningsvis ges en processbeskrivning utifrån både stadsbyggnads- och exploateringsperspektiv.
I programmets bilaga 1 finns en sammanställning av mål och delmål och exempel på åtgärder tillsammans med nyckeltal för uppföljning av delmålen. Dessutom anges vilken nämnd/bolagsstyrelse som har huvudansvaret för att planera och genomföra åtgärder utifrån målen samt ansvar för uppföljning.

I programmets bilaga 2 beskrivs hur Norra Djurgårdsstaden bidrar till att nå Agenda 2030 och i programmets bilaga 3 framgår hur översiktsplanens stadsbyggnadsmål kopplar till Norra Djurgårdsstadens målområden.

## Förändringar från förra programmet

Förändringar i det nya programmet jämfört med programmet version 2, 2017, är följande:

- Vision, stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål är förkortade
- Strategier kallas numera för målområden
- Stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål kompletterar varandra bättre
- Tydligare och bättre uppföljningsbara hållbarhetsmål, med tydligare nyckeltal.
- Exempel på åtgärder är tillagda
- Koppling mot Agenda 2030-målen och beskrivning av hur stadsbyggnadsprinciper och hållbarhetsmål hänger ihop
- Koppling till översiktsplanens stadsbyggnadsmål beskrivs
- Stadens horisontella perspektiv har tydliggjorts

Följande hållbarhetsmål har lagts till/förtydligats i det reviderade programmet:

- Sociotopyta
- Fem minuters staden (närhet till vardagsservice och kollektivtrafik)
- Aktiva bottenvåningar
- Massbalans
- Gråvatten för bevattning
- Minskad vattenanvändning
- Skyfallsplanering

## Förvaltningarnas/bolagens sammanfattande bedömning

Förvaltningar/bolagen anser att en revidering av programmet behövs för att säkerställa att projektet även fortsatt ligger i framkant vad gäller hållbar stadsutveckling.

De förvaltningar och bolag som står bakom det nya förslaget "Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden 2020" är eniga om att programmet beskriver den gemensamma visionen och målen inom hållbar stadsutveckling på ett tydligt sätt med bibehållen hög ambitionsnivå. Programmet väver samman de traditionella stadsbyggnadsfrågor och framåtsyftande hållbarhetsambitioner som skapar en bred grund för Norra Djurgårdsstaden att bli ett föredöme inom hållbar stadsutveckling. Det reviderade programmet för hållbar stadsutveckling är lättare att kommunicera, lättare att följa upp och förtydligar kopplingen till Agenda 2030-målen och översiktsplanens stadsbyggnadsmål.

## Slut

## Bilaga

1. Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden, 2020
2. Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden, 2017
3. Så bidrar Norra Djurgårdsstadens Program för hållbar stadsutveckling till Stockholms miljöprogram och klimathandlingsplan